

GOSPODARSKI LIST

Glasilo c. kr. kmetijskega društva v Gorici.

Ureduje: Ernest Klavžar.

„Gospodarski List“ izhaja vsaki mesec enkrat na celi pòli; udje c. kr. kmetijskega društva ga dobivajo brezplačno; za vse druge pa stane na leto 1 gld. 20 kr. — Naročnina naj se pošilja c. kr. kmetijskemu društvu, dopisi pa odgovornemu uredniku. Rokopisi se ne vračajo.

Št. 11 in 12.

V Gorici 31. decembra 1895.

Leto XIV.

ZAKONODAJSTVO GLEDÉ TRTNE UŠI V AVSTRIJI.

Po naročilu društva za varstvo avstrijske trtoreje zložil

dr. Gustav Market,

profesor na c. kr. visoki šoli za poljedelstvo na Dunaju
in državni poslanec.

PREDGOVOR.

Odkar se je pokazala v Avstriji trtna uš, izdalo se je polno zakonov in naredb v obrambo škode, ki jo dela ta žuželka, in z namenom, da se postavi avstrijska vinoreja na novo podlago. Ali olajšave in pomoči, ktere ponujajo zakoni, ne vporabljaajo se, kakor uči skušnja, v oni meri, kakor bi se moralo to goditi, tako da bi se avstrijska vinoreja kmalu povzdignila do svoje prejšnje visoke stopinje.

Uzroka, radi kterih se razmeroma malo izkoriščajo olajšave, ki jih ponujajo zakoni, sta dva. Določbe zakonov niso dovolj natančno znane vinorejcem, in dalje oškodvanci ne poznajo formalnostij, kterih je treba, da se dobodo rečene olajšave.

Zato je želelo „društvo za varstvo avstrijske vinoreje“, da bi se sestavili obstoječi predpisi zakona in da bi se dala prilika vino-

rejcem, da se seznanijo ž njimi. Jaz sem prevzel po želji društva nalogo, da jih sestavim. Pri tem sem se trudil zbrati na kar najbolj mogoče priprost način zakone, ki so se izdali v Avstriji proti trtni uši, in skušal sem olajšati rabo te zbirke s tem, da sem dodal obrazce (formularije). Dodani so obrazci za vloge, ktere mora podati posestnik vinogradov v namen, da zadosti predpisom zakona in da zadobi olajšave pri davkih ali pa brezobrestna posojila. Tudi se nahajajo v zbirki obrazci, ktere lahko vporablja občinski predstojnik, ako mu je nastopati kot uradnemu organu, ali v imenu vinogradnikov kot njihov pooblaščenec pri prošnjah za olajšanje pri davkih ali pa za brezobrestna posojila i. t. d.

Priprosta zbirka predpisov o trtni uši, ktero tu podajam vinorejcem, obsega samo zakone in naredbe, ki so se izdali v Avstriji v obrambo proti trtni uši, in način, kako se vporablja; izpuščena pa je namenoma vsaka kritika. Vesel bi bil, ako bi ta zbirka olajšala avstrijskim vinorejcem trdi boj proti trtni uši vsaj toliko, da bi jim bilo moč, lažje zadobiti one pomoči, ktero jim ponujajo zakoni. Hvala Bogu, vse se giblje v vinorodnih krajih Avstrije. Prebivalstvo je povsod na nogah z občudovanja vredno odločnostjo, in vkljub hudemu udarcu, ki je zadel avstrijsko vinorejo, smemo gledati v bodočnost z nekako zavestjo.

Glavna stvar se je dosegla, kajti našla se je po dolgem trudu in s strašanskimi žrtvami prava pot, po kateri se je boriti proti trtni uši; našli so jo vinorejci sami. Zato se smemo po pravici zanašati, da, ako resno in odločno sodelujejo vsi vdeleženi činitelji, kmalu dosežemo cilj, po katerom hrepenimo vsi, namreč preporod starodavne častitljive avstrijske vinoreje.

V to pomozi Bog!

Marchet.

I. Splošne stvari.

Prvi zakon, ki se je izdal v Avstriji potem, ko se je pokazala trtna uš, je datiran z dne 3. aprila 1875. Po tem zakonu je dolžnost vsakega posestnika vinograda, da takoj sporoči občinskemu predstojniku, ako kaj zapazi, iz česar bi se dalo sklepati, da se kje nahaja trtna uš. Le tedaj, ako se je podala ta prijava, se smejo pozneje zahtevati olajšave pri davkih, ali pa brezobrestna posojila; vsakter lastnik vinograda, ki zapazi znamenja, ktera kažejo, da se nahaja v njegovem vinogradu trtna uš, mora tedaj v lastnem interesu takoj to naznaniti občinskemu predstojniku. Kdor tega ne stori, se izpostavlja nevarnosti, da izgubi v bodoče vsako pravico do olajšav pri davkih in do brezobrestnih posojil; to moramo posebno poudarjati.

Konstatovanje trtne uši in prepoved izvažanja iz občine.

Občinski predstojnik mora takoj, ko je dobil naznanilo, ali je pa na drug način zvedel o znamenjih, ki kažejo, da se nahaja trtna uš v občinskem ozemlju, to sporočiti okrajni politiški oblasti (okrajnemu glavarstvu).

Ob enem mora občinski predstojnik takoj „izdati prepoved izvažanja trt, potem rastlin, rastlinskih delov in drugih rečij, ki so znane kot nositelji te žuželke, iz okuženih nasadov“. (§. 1. zak. 3. aprila 1875).

Vsled tega sporočila občinskega predstojnika, ali pa če je okrajno glavarstvo drugače izvedelo, da se je pokazala trtna uš, mora ono zaukazati, da se pregledajo dotični nasadi po zvedencih (§. 2).

Ako se pokaže, da ni trtne uši, se razveljavi prepoved izvažanja izdana po občinskem predstojniku (§. 3).

Ako se pa nasprotno konstatuje trtna uš, tedaj se mora izdati prepoved izvažanja, kakor to predpisuje §. 1. zakona z dne 3. aprila 1875; ako je pa občinski predstojnik že izdal to prepoved, jo okrajno glavarstvo potrdi. Ob enem se imajo tudi sosedni vinogradi uradno preiskati, in posestniki bolj

oddaljenih vinogradov se pozovejo, naj tudi preiščejo svoje vinograde, ali se v njih nabaja trtna uš (§. 4).

Naznanilo občinskemu predstojniku poda posestnik vinograde ustno, ali pa pismeno po naslednjem obrazcu :

Obrazec 1. (Brez kolka).

Čislano občinsko predstojništvo !

Ker sem zapazil znamenja, iz katerih se da sklepati, da se nahaja trtna uš v mojem vinogradu, davčna občina parc. št. . . , naznanjam to v smislu §. 1. zak. z dne 3. aprila 1875 št. 61 drž. zak.

Kraj, dan

I. I.
posestnik, hišna štev. . . .

Pri naznanilu na glavarstvo rabi lahko občinski predstojnik ta-le obrazec :

Obrazec 2. (Brez kolka).

Slavno c. k. okrajno glavarstvo !

Glasom priloženega naznanila posestnika I. I. pokazala so se znamenja, da se nahaja trtna uš v vinskih nasadih davčne občine parc. št. . . .

Poročevaje o tem pristavljam, da izdam ob enem prepoved izvažanja trt, potem rastlin, rastlinskih delov in drugih stvari, ki so znane kot nositelji te žuželke, iz občine.

Kraj, dan

I. I.
občinski predstojnik.

Ob enem ima občinski predstojnik izdati razglas, in ga objaviti, kakor je navada v dotičnem kraju.

Obrazec 3.

RAZGLAS.

Ker se je pokazalo, da se je zanesla v trtne nasade v tej občini trtna uš, prepoveduje se s tem v smislu §. 1. zak. z dne 3. aprila 1875 št. 61 drž. zak. izvažanje trt, rastlin, rastlinskih delov in drugih stvari, ki so znane kot nositelji te žuželke, iz občine, in se opozarja, da prestopki te prepovedi se kaznujejo po §. 17. navedenega zakona z globo do 300 gld.

Kraj, dan : . . .

I. I.
Občinski predstojnik.

Borenje proti
trtni uši po
oblastnijah.

Posestniki se imajo podvreči vsem odredbam, ktere izda politiška oblast v izvršitev tega zakona; oni morajo organom, ki hočejo vsled uradnega naročila preiskati njihove vinograde,

„dovoliti potrebne vkrenitve na svojih zemljiščih in brezplačno pomagati jim, kolikor je potrebno“ (§. 11. zak. 3. apr. 1875).

Politiška okrajna oblast ima nadzorovati izpeljavo vseh naredb, ki se vkrenejo, da se odpravi škoda, katero je prizadela trtna uš, in ako treba, tudi prisilno izvesti na troške tistih, ki nočejo sami tega storiti. Občinski predstojniki morajo politično oblast potrebnim načinom podpirati (§. 12).

Proti odločbam in naredbam politiške okrajne oblasti more se tekom 14 dnij od javnega razglasenja take naredbe, ali od vročitve iste dotičnemu posestniku vinograda, podati utok (rekurs) pismeno ali ustno pri politiški okrajni oblasti. „Ako je nevarnost radi zamude, sme vkljub podanemu utoku politiška oblast zaukazati one naredbe, ki so brezpogojno potrebne, da se nevarnost odstrani“ (§. 13).

Troške za uradne organe, za zvedence in cenilce, kakor tudi za uradno preiskovanje vinogradov plačuje državna blagajnica (§. 16).

Prestopki proti predpisom zakona 3. aprila 1875 in nasprotovanje proti odločbam in naredbam oblastnij izdanim v izvršitev teh zakonov imajo se kaznovati z globo do 100 gld. Ako se prestopi prepoved izvažanja trt, katero je izdal v smislu §§. 1 in 4 občinski predstojnik in jo potrdila politiška oblast, ali pa jo je ona sama izdala, sme se za tak prestopek naložiti globa do 300 gld.

Prestopki in
kazni.

Globe se stekajo v zalog za uboge dotičnega kraja, (na nižjeavstrijskem sedaj v okrajni zalog za uboge). Ako kdo ne more plačati, premené se globe v zapor (5 gld. 1 dan zavora).

Proti kazenskemu izreku je dovoljen v 14 dneh od vročitve razsodbe utok (rekurs) na višo politiško oblast (namestništvo, deželno vlado). Utok ima se podati pri okrajnem glavarstvu. Proti dvema enakoglasnima kazenskima izrekoma ni dopuščena nadaljna pritožba (§. 17).

Vse vloge, pisma in razprave v zadevah trtne uši so proste kolkov in pristojbin (§. 20).

Z razglasi c. k. poljedelskega ministerstva z dne 23. novembra 1881 št. 10257 in z dne 10. avgusta 1885 št. 10159 bilo je zaukazano, da se sestavijo v vsib vinorodnih

Krajevne komisije.

občinah, ne gledé na to, ali se je v njih že konstatovala trtna uš ali ne, krajevne komisije; iste obstojé iz župana kot načelnika in iz nekterih posestnikov vinogradov, ktere v to določi c. k. okrajno glavarstvo. Te komisije imajo biti vedno v dotiki s c. k. okrajnim glavarstvom in poslušati naredbe oblastnij.

Oni imajo neprenehoma nadzorovati kulturno stanje vinogradov, potem paziti, da se izvršujejo predpisi gledé trtne uši in nadzorovati, od kod prihajajo trte, ki se v občino uvažajo, kakor tudi kolči in druge stvari, na kterih bi se lahko zanesla trtna uš; razun tega je naloga komisiji, poučevati ljudstvo o strašanski škodi, ki jo napravlja trtna uš, opozarjati ljudstvo na odredbe oblastnij, in je spodbujati, da izpolnuje te odredbe. Vsako leto meseca julija ali avgusta se morajo vinogradi v občini preiskati in o tem, kar se je pri takem preiskovanju pokazalo, je poročati najpozneje konec meseca avgusta c. k. okrajnemu glavarstvu. Takoj, ko se zapazi v kakem vinogradu kaj sumljivega, mora krajevna komisija to takoj naznaniti c. k. okrajnemu glavarstvu. Krajevna komisija se ne sme spuščati v natančnejšo preiskavo obolelih ali sumljivih trt, ampak za strokovno preiskanje sumljivih rastlin je poklican državni zvedenec (sedaj tehniški voditelj za državna dela v obrambo trtne uši). Krajevne komisije imajo preiskovanje vinogradov v občini v primernih dobah ponavljati in pri tem po mogočosti paziti, da se to zgodi brez škode za nasade. Želeti je tudi, da pridejo dotični posestniki k obhodu. Ako bi kateri posestnik ne hotel dovoliti, da se preišče njegov vinograd, treba je pogoditi se z lepa; ako to ni mogoče, poročati je na c. k. okrajno glavarstvo.

Ako spozna državni zvedenec, da zemljišče, o kterem je krajevna komisija poročala, da je sumljivo, da se v njem nahaja trtna uš, je v resnici okuženo, izda c. k. okrajno glavarstvo primeren razglas in ob enem tudi prepoved izvažanja trt in t. d., kakor ukazuje §. 4. zak. z dne 3. aprila 1875.

To postopanje ni nič družega, kakor primerno izvedenje §. 2. zakona iz leta 1875 (glej stran 31) in tako je mogoče, da se konstatuje uradno trtna uš tudi v takih vinogradih, kterih posestniki niso podali naznanila, kakor bi bila njih

dolžnost. Ako je naznanila krajevna komisija glavarstvu, da se je pokazala v kakem vinogradu trtna uš, in je potem državni zvedenec v resnici to dognal, potem ve oblastnija uradno, da dotični vinograd je okužen od trtne uši. S tem je zadoščeno predpisom zakona iz leta 1875. in posestnik vinograda, v kateri je, kakor se je uradno dognalo vsled preiskovanja krajevine komisije in državnega zvedenca, zalezla trtna uš, ima pravico prositi olajšanja davkov in brezobrestnih posojil, ravno tako kakor tisti, kateri je sam naznanil občinskemu predstojniku ali okrajnemu glavarstvu, da se je pokazala trtna uš v njegovem vinogradu.

Prvo sredstvo, katero predpisuje zakon v obrambo trtne uši, je tedaj prepoved izvažanja trt, trtnih delov, količev, listja, itd., kratko in malo takih stvari, ki se morejo smatrati kot nositelji trtne uši, iz občin, ki so proglašene okuženim, v druge občine.

Ali zakon se s tem ni zadovoljil, ampak po §. 5. zakona z dne 3. aprila 1875 sme okrajna oblastnija (glavarstvo), „vkreniti še nadaljne naredbe, ki zamorejo zabraniti okuženje in obvarovati sosedne nasade, tedaj, ako se je z ozirom na mnenje zvedencev zanašati, da troški ne bodo presegali koristij, katerih se je zanesljivo nadejati“.

Nadaljne naredbe.

S temi „nadaljnimi naredbami“ misli zakon bodisi krčbo (iztrebljenje) vinograda, ali pa vporabo sredstev proti trtni uši, mej katerimi je najvažniše in naj bolj znano žvepleni ogljik (Schwefelkohlenstoff).

Govorimo v kratkem o teh dveh naredbah.

Ukaz, da se morajo iztrebiti iz okuženega vinograda trte (iztrebljenje, krčba), sme izdati, odkar je v veljavi zakon z dne 27. junija 1885 št. 3 drž. zak. z l. 1886 in po razpisu poljedelskega ministerstva z dne 29. julija 1888 št. 10828, samo namestništvo (deželna vlada) in ne glavarstvo. Predno zaukaže namestništvo posestniku vinograda, da iztrebi iz svojega vinograda trte, ima vprašati za mnenje svojega strokovnega pridanega svetovalca v zadevah trtne uši, ki je nameščen v onih deželah, v katerih se je sploh pokazala trtna uš, in ob enem zadobiti privoljenje deželnega odbora. Ako bi deželni odbor ne privolil, tedaj ne sme tudi namestništvo zaukazati krčbe, ampak v tem slučaju odloči poljedelsko ministerstvo.

Krčba.
(Postopanje pri ekstinkciji).

Redko se je pripetilo, da bi kaka oblastnija prisilila posestnika vinograda, naj iztrebi trte iz svojega vinograda, če tudi ima pravico do tega. Siloma se izvede sedaj krčba le tedaj, ko gre za čisto na novo najdena, osamljena mesta, iz katerih izhaja okuženje (Infectionsherde).

Poljedelsko ministerstvo je namreč začetkom leta 1883 sklicalo enketo zvedencev, da se posvetujejo, ali naj se vporablja krčba vinogradov v veliki meri ali ne, in enketa se je izrekla, da krčba naj se rabi le tedaj, ako se iztaknejo čisto nova, osamljena infekcijska ognjišča, t. j. taka, ki niso nastala iz bližnjih starejših kužnih ognjišč.

Ta sklep zvedencev je vsprejelo poljedelsko ministerstvo v svojem razpisu z dne 21. februarja 1883 št. 2471 in se izreklo, da v bodoče se ima vporablјati krčba, (ekstinkcija) samo v tih redkih slučajih.

Iztrebljenje trt smejo tedaj oblasti le takrat zaukazati, ako kje popolnoma posamezno nastane malo ognjišče trtne uši; ne sme se pa zaukazati krčba, ako se je v kakem kraju že itak pokazala trtna uš in se samo dalje širi.

Ako se je kje ukazala krčba, morajo se ne samo trte izriti, ampak morajo se tudi tla razkužiti (desinficirati); to se zgodi navadno s tem, da se v zadostni množini škropi v tla žvepleni ogljik.

Drugi pogoj krčbi je ta, da proračunjeni troški ne presegajo koristij, katerih se je zanesljivo nadejati.

Ako se vresničita ta dva pogoja, prisilijo oblastnije lahko posestnika, da iztrebi trte, ki so okužene od trtne uši, in da desinficira ali razkuži tla. Razun tega pa se sme v okolici tega kužnega ognjišča, okrog njega, napraviti varstvena cona, varstveni pas, to so pravi, smejo se tudi iztrebiti trte, ki rasejo okrog kužnega ognjišča, in tam razkužiti tudi tla.

To se zgodi, seveda, radi tega, ker skušnja uči, da v bližini okuženih trt, na katerih se je že zapazila trtna uš, so še druge okužene trte, katerih se je že priјela trtna uš, pri katerih pa ni še opaziti razločno, da so obbolele.

Iz tega se razvidi, da v Avstriji ima krčba ali ekstinkcija, vsaj od leta 1883 dalje, samo zelo podrejeno vlogo. Na Nemškem pa se bore proti trtni uši največ s krčbo (iztreb-

ljenjem) vinogradov, kar se godi po ukazu oblastnij pod strogo kontrolo istih.

Ako bi hotel kak posestnik prostovoljno iztrebiti svoj vinograd, ima to naznaniti o pravem času glavarstvu. Glavarstvo nadzoruje krčbo in skrbi za to, da se sežgejo okužene razstline na licu mesta, in da se sploh ravna s vso previdnostjo in zabrani, da se trtna uš ne zanese drugam. (Razpis poljedelskega ministerstva z dne 21. febr. 1883.)

Po zakonu z dne 3. aprila 1875 je smela oblastnija prisiliti posestnika, v kojega vinogradu se je dobila trtna uš, da rabi proti njej žvepleni ogljik ali druga uničevalna sredstva (insekticide). Skušnja pa je dokazala, da ta metoda, ki je razmeroma jako draga, ni vselej primerna, in tako se je postopanje v novejšem času premenilo; odkar se je izdal zakon z dne 27. junija 1885, št. 3 drž. zak. ex 86 (§. 1), ne more namreč več oblastnija prisiliti posestnika, da uporablja žvepleni ogljik ali enaka sredstva proti trtni uši, ampak prepušča se vsakomur, ali hoče vporabljeti to postopanje v svojem vinogradu ali ne.

Vporaba žveplena
gla
ogljika
(kulturalno
postopanje).

Trtna uš in borenje proti njej napravlja veliko škodo, in tu nastane vprašanje, ktera škoda se sploh povrne in kdo jo povrne. Tu je razločevati več slučajev.

Odškodova-
nje.

Za vporabo žveplenega ogljika in dotične troške ne dobi posestnik vinograda nobene odškodnine, pač pa je pripravljeno poljedelsko ministerstvo, vsaj sedaj, ali dati v ta namen podporo, ali pa prepustiti posestniku vinograda žvepleni ogljik po prav nizki ceni (navadno 7 gld. mtr. cent), razun tega dobijo posestniki vinogradov, bodisi po posredovanju ministerstva ali kmetijskih družb, bodisi društev potrebne brizgalnice na posodo, zastonj ali pa prav po ceni.

Ako se rabi
žvepleni og-
ljik.

Edini slučaj, v katerem sme posestnik vinograda zahtevati odškodnino, je, kedar se vinograd krči (iztrebi), pa le tedaj, ako se iztrebi vsled ukaza oblastnije; ako tedaj posestnik iztrebi prostovoljno svoj vinograd, ne dobi odškodnine.

Kako se od-
meri odškod-
nina pri krč-
bi.

Kakor že zgoraj rečeno (stran 7), se pri nas redko pri-
peti, da zaukaže oblastnija iztrebljenje; vendar pa treba tu po-
vedati, kakšno odškodnino sme v tem slučaju zahtevati posestnik
vinograda in kako se pripravi dotični znesek.

V obče se ima v smislu razpisa poljedelskega ministerstva z dne 29. julija 1888 št. 10828 odškodnina tako odmeriti, da v slučaju, ko gre za vinograde, ki so že okuženi, dobi posestnik 1 kratni do 3 kratni znesek, ako pa gre za vinograde, ki do tedaj še niso okuženi, 3 do 5 kratni znesek katasterskega čistega dohodka dotične parcele, ki se iztrebi.

Ako je dotični svet, ki se ima iztrebiti, izredno dober za obdelovanje, ali pa je nasajen s posebno dragocenimi trtami, ali pa da je pridelek n. pr. posebno číslan v trgovini, sme se odškodnina zvišati za 20% omenjenega zneska. Pri mešanem obdelovanji vzame se, kakor bolj ali manj nadvladujejo trte, za trtni nasad čísti dohodek s $\frac{3}{8}$ do $\frac{5}{8}$ dohodka parcele.

Poizvedbe za določitev odškodnine vrše se v smislu §. 4. zak. 27. junija 1885 št. 3 drž. zak. ex 86 po okrajnem glavarstvu, ter se jih udeleži eden ali več skušenih, zapriseženih zvedencev v zadevah trtne uši in oškodovanec. Razun tega je povabiti k poizvedbam tudi občinskega predstojnika. Kar se pri poizvedbah dožene, predloži se potem namestništvu. Ono zasliši glede visokosti odškodnine deželni odbor in določi potem, in sicer „ne da bi bilo vezano na mnenje zvedencev, ki so bili pri poizvedbah, odškodnino v znesku, kateri je po njegovi misli slučaju primeren“.

Ako se čuti posestnik vsled odškodnine, ki jo je določila politíška deželna oblast, „prikrajšanega v svojih pravicah“ sme zahtevati odločbo sodnika proti onim, o katerih misli, da so se okoristili (§. 9. zak. 3. aprila 1875). Sodnik ni pri tem vezan na postavna dokazna pravila, ampak sodi po svojem prostem prepričanju (§. 5. zak. z dne 27. junija 1885). S tem, da kdo kliče v pomoč odločbo sodnika, pa ne ustavi izvršitve namestništvene odločbe gledé odškodnine.

Odškodnina, ki se je priznala radi krébe vinogradov, razdeli se po §. 8. zak. z dne 3. aprila 1875 mej vse posestnike vinskih nasadov one dežele, v kterej se je izvršila kréba, in sicer po razmeri zemljiškega davka (brez doklad).

Najprej razglasi glavarstvo vspéh pogajanja gledé odškodnine in razdelitev celega zneska mej posamezne posestnike v vseh vinorodnih krajih v deželi. Morebitni utoki proti temu

se imajo podati v 14 dneh od dne razglasila v dotični občini, pri glavarstvu. Deželnemu odboru mora namestništvo (deželna vlada) tudi naznaniti vspeh pogajanja o odškodnini. Deželni odbor lahko poda v 14 dneh potem, ko se mu je to naznanilo, utok na poljedelsko ministerstvo.

Ako se ni podal utok ali pa se je o utoku pravomočno odločilo, se potirja prispevek, ki pripade na posameznega posestnika vinograda za odškodnino, pri naslednjem obroku (rati) zemljiškega davka.

Iz tega postopanja pri odškodnini za krčbo se razvidi tedaj, da škodo, ki nastane vsled krčbe v vinogradih, imajo plačati vsi posestniki vinogradov v deželi. Olajšave se dovolé le tedaj, ako prevzame deželni zalog tretjino odškodnine, ker po §. 6. zak. 27. junija 1885 v tem slučaju nosi tudi država eno tretjino odškodnine, tako da imajo plačati posestniki vinogradov v deželi samo še ostalo zadujo tretjino.

Vsi ti predpisi pa, kakor rečeno, v Avstriji niso sedaj več velike važnosti, ker se le malokedaj uporablja krčba.

(Brez kolka)

Slavno c. k. okrajno glavarstvo!

Z odlokom slavnega c. k. okrajnega glavarstva z dne naročilo se mi je, ker se je pokazala trtna uš v naši občini,

a) da uničim v svojem vinogradu parcelna št. . . . , če tudi še ni okužen od trtne uši, ves nasad,

ali:

b) (da uničim v svojem vinogradu parc. št. . . . če tudi ni bil še neplo-den, ampak se je bilo nadejati še okoli polovice srednjega vinskega pridelka, ves nasad),

ali:

c) (naj opustim v svojem vinogradu parc. št. . . . za pet let obdelovanje za vino in naj vpeljem kako drugo obdelovanje),

ali:

d) (prepovedalo se mi je na njeni parc. št. . . , ki je vsled kakovosti tal in po svoji ugodni legi posebno pripravna za vinorejo, če tudi je oddaljena nad 500 metrov od kužnega ognjišča, nasajati trte).

Vsled tega imam naslednje izredne troške: Ad a) b) c).

1. za odrezanje trt dnin po gld. . . .	kr. . . . gld. . . . kr. . .
2. za izkopanje korenik dnin po gld. . . .	kr. . . . gld. . . . kr. . .
3. za preoravanje zemljišča . . . dnin z volmi po gld. . . .	kr. . . .
navadnih dnin po gld. . . .	kr. . . . gld. . . . kr. . .

Vkup . . . gld. kr. . .

Obrazec 4
radi uradno
zapovedane
krčbe ali dru-
gih naredb;
radi dotične
odškodnine.

Tazun tega imam še občutljivo škodo, ker izgubim vinski pridelek v letu.

Pridelek bi bil znašal najmanj . . . hl. ^{belega} ~~črnega~~ vina po . . . gld. kr. . .
tako da znaša moja škoda . . . gld. . . kr.

Pa tudi v naslednjih letih ne bom imel nikakega čistega pridelka, če prav se mi je dovolilo, da smem nasaditi ameriške trte,

ali:

ad d) (radi premembe obdelovanja bom imel le zelo zmanjšan pridelek).

Ker sem že vse pripravil, da nasadim trte, posebno ker sem že pripravil izvrstne kolči, imam vsled tega škodo, ki znaša, če jo nizko cenim, za . . .
.
. . . gld. . . kr.

V smislu §. 6. zak. z dne 3. aprila 1875 št. 61 drž. zak. prosim, da se mi v tem oziru prizna primerna odškodnina.

Kraj, dan . . .

I. I.

posestnik h. št.

Obrazec 5.
za odškodni-
no radi del
na kakem
zemljišču.

Slavno c. k. okrajno glavarstvo!

Z odlokom slavn. c. k. okrajnega glavarstva, dne naročeno mi je bilo, naj na svoji njivi parc. št. . . . , ki meji na vinograd, ki je okužen od trtne uši, eno rajdo (n. pr. 2 sežnja) skoz in skoz in globoko preorjem. Na tej parceli je rastle (n. pr. krompir), ki je bil vsled tega na imenovani rajdi popolnoma uničen, od kterega bi pa jaz bil imel dohodka metr. centov krompirja in listje za krmo. Tako imam škodo, katero cenim najmanj na metr. centov krompirja po gld. . . kr. in metr. cent. listja po : . . gld. . . kr., vkup tedaj na . . . gld. . . kr.

Po §. 10. zak. z dne 3. aprila 1875 št. 61 drž. zak. prosim, da se mi prizna za to primerna odškodnina.

Kraj, dan . . .

I. I.

posestnik h. št.

Za utoke, ki se podajo, če se ni odškodnina prav odmerila, ni mogoče tako lahko podati obrazca radi različnosti slučajevev, ki so mogoči. Taki utoki gredo na namestništvo, a uložiti se morajo pri glavarstvu in so prosti kolekov.

Obrazec 6.
Potrdilo ob-
činskega
predstojnika
da se je po-
kazala trtna
uš.

Potrdilo

s katerim potrjuje podpisani občinski predstojnik, na parceli št. . . . posestnika I. I. stanujočega v št. . . . se je konstatovala trtna uš.

Kraj, dan . . . ,
(Pečat).

I. I.

občinski predstojnik.

II. Olajšave pri davkih.

1. Kedar se pokaže trtna uš.

Zakon o elementarnih škodah z dne 6. junija 1888 št. 81 dež. zak. daja posestniku pravico, ako je dohodek njegovih zemljišč v gotovej meri bil uničen po toči, vodi ali vsled ognja, da se mu odpíše zemljiški davek za tisto leto, v katerem je bil dohodek zmanjšan ali pa uničen. Ako se je pa donos iz pridelkov kmetijskega zemljišča znižal vsled drugih „ne odvratnih in na izreden način nastopajočih dogodkov“, kakor n. pr. vsled mraza, dolgotrajne suše, po žuželkah ali miših, vsled peronosperie ali oidija, tedaj sme finančni minister dovoliti odpis davkov, ali v tem slučaju posestnik nema pravice kaj takega zahtevati.

Škoda vsled
trtne uši
smatrati je
kot elemen-
tarna škoda.

Iz tega sledi, da škoda, katero prouzročuje trtna uš do sedaj se ni prištevala elementarnim nezgodam v smislu zgorej navedenega zakona, in da se je moral plačevati zemljiški davek vedno v istej meri dalje, če tudi so se dohodki okuženega vinograda manjšali, dokler ni bilo sploh nobenega dohodka več.

To krivico je odpravil zakon z dne 3. oktobra 1891 št. 150 drž. zak., h kateremu se je izdal izvršilni predpis finančnega ministerstva z dne 12. oktobra 1891 št. 157 drž. zak. S tem zakonom se uvršča okuženje vinograda vsled trtne uši mej one prirodne dogodke, pri katerih zadobi oškodovani posestnik, kakor pri škodi, ki jo naredi toča, povodenj, in ogenj, pravico do odpisanja zemljiškega davka, in tedaj spada škoda povzročena po trtni uši vsled tega zakona pod zakon o elementarnih škodah z dne 6. junija 1888.

Zemljiški davek od okuženega vinograda se toliko odpíše, kolikor se zniža prirodni donos (Naturalertrag) dotičnega vinograda. Po §. 5. zakona o elementarnih škodah se odpíše, ako se je dohodek vinograda vsled trtne uši znižal za več nego četrtino do polovice prirodnega donosa, za 25⁰/₁₀ zemljiškega davka. „Ako je uničena polovica prirodnega donosa,

Odpis zem-
ljiškega dav-
ka od okuže-
nega vino-
grada.

do treh četrtin, se odpiše 50%, ako je uničeno več kot tri četrtine, se odpiše 75%, in ako neha sploh vsak dohodek od okuženega vinograda, se odpiše ves zemljiški davek od okužene parcele.

Povedati je treba, da ta pravica do odpisa davkov obstoji negledé na to, ali je okužena parcela v zemljiškem katastru vpisana v obdelovalno vrsto „vinograd“, ali pa v kako drugo obdelovalno vrsto, samo da v resnici služi kot vinograd. Čas! Prošnja za odpis davka se mora podati pred trgatvo, za to da se škoda komisijonalno preceni. (Glej str. 170). Da je mogoče zadobiti odpis davka, treba je samo dokazati, da je parcela okužena, in to se zgodi s tem, da se je okuženje, kakor predpisuje §. 1. zak. z dne 3. aprila 1875, v resnici prijavilo občinskemu predstojniku ali okrajnemu glavarstvu (obrazec 1), ali, da je okuženje dognala krajevna komisija. Kdor hoče tedaj zadobiti odpis davka, ker se dohodek okuženega vinograda manjša, mora podati prošnjo (glej obrazca 7 in 8), in noter navesti, za koliko se je znižal prirodni donos (Naturalertrag) njegove parcele vsled škode, ki jo je napravila trtna uš, in razun tega dokazati, da se je uradno dognalo okuženje njegove parcele.

Že iz tega se razvidi potreba, da vsak posestnik takoj, ko zapazi v svojem vinogradu, da bi utegnila biti noter trtna uš, to naznani občinskemu predstojniku ali pa okrajnemu glavarstvu.

Ker napade trtna uš navadno po več parcel v občini h kratu, in tedaj redno prosi po več posestnikov za odpis davkov, tedaj je naj bolje, da se vse dotične prošnje podajo pri občinskem predstojniku in da jih potem vse skupaj odpošlje županstvo na okrajno glavarstvo.

Naredba finančnega ministerstva z dne 12. oktobra 1891 izrečno predpisuje, da uradno poslovanje gledé odpisov davka se mora kolikor mogoče hitro vršiti.

Odpiš davka
traja naprej.

Po navedenej naredbi finančnega ministerstva z dne 12. oktobra 1891 moral je posestnik, ki je hotel zadobiti odpis davka radi znižanja prirodnega donosa vsako leto prositi za podaljšanje odpisa davka, kakor je predpisano pri drugih elementarnih nezgodah, pri katerih velja odpis vedno le za eno leto.

Škoda, katero dela trtna uš, pa je vsa drugačna in se razločuje skoro od vseh drugih elementarnih škod. Pri mnogih takih dogodkih nastane škoda v enem letu, pa ne trpi več dalje v naslednjih letih, ali se vsaj ne povekša. Ako pa je nastopila trtna uš v kakem vinogradu, se ve za gotovo, da škoda se ne omeji na eno leto, ampak vpliva dalje leto za letom. Zato ni bilo prav, da je ravnala naredba finančnega ministerstva z dne 12. oktobra 1891 s škodo, ki jo napravlja trtna uš, ravno tako, kakor z drugimi elementarnimi nezgodami.

Ta nedostatnost se je sedaj odpravila z zakonom z dne 26. junija 1894 št. 139 drž. zak. Odkar velja ta zakon, ostane odpis zemljiškega davka, ki se je dovolil posestniku radi trtne uši, nadalje veljaven, in posestniku ni treba vsako leto posebej prositi odpisa. Ako se je kakemu posestniku tedaj odpisalo 50⁰/₀ zemljiškega davka radi trtne uši, plačuje dalje samo 50⁰/₀ davka; če se dohodek še bolj zniža, ali popolnoma izgubi, in hoče posestnik, da se mu še več odpiše, ali da se mu davek popolnoma zbriše, tedaj mora, se ve da, podati novo prošnjo.

Taka nova prošnja se mora vedno podati pred trgatvo pri glavarstvu, zato da je mogoče uradno konstatovati, ali se je res prirodni donos tako znižal, kakor trdi posestnik. Ako se taka prošnja ni podala pred trgatvo, mora se vendar vložiti o takem času, da je mogoče na podlagi poizvedb na licu mesta popolnoma dognati velikost škode. (§. 2. zak. 26. junija 1894). Najbolje je tedaj, vložiti prošnjo pri oblastniji še pred trgatvo.

Ako poda posestnik vinograda sam za se v kaki občini prošnjo za odpis davka, bi se ista glasila tako-lé:

(Brez kolka).

Čas!

Obrazec 7.

Slavno c. k. glavarstvo!

Vsled naznanila, ki sem ga podal občinskemu predstojništvu dne pokazala se je trtna uš v mojem vinogradu parce št. Vsled tega je oškodovan pridelek mojega vinograda v toliki meri, da so nastali pogoji za odpis davka po zakona z dne 6. junija 1888 št. 81 drž. zak. vsled zakona z dne 3. oktobra 1891 št. 150 drž. zak. Dovoljujem si tedaj zaprositi slavno c. k. okrajno glavarstvo, naj vkrene, da se škoda pregleda in da zadobim v smislu zakona odpis zemljiškega davka.

Kraj, dan

I. I.

posestnik h. št.

(Na to prošnjo zapiše občinski predstojnik naslednje potrdilo):

Potrjuje se, da na parceli št. . . . posestnika I. I. v . . . se je pokazala trtna uš in da se je to uradno prijavilo dne

Kraj, dan
(Pečat).

I. I.
občinski predstojnik.

Ako prosi v kaki občini več posestnikov za odpis davka, ker se je v njihovih vinogradih pokazala trtna uš, je najbolje, kakor rečeno že zgoraj, da podajo vsi skupaj prošnje pri županstvu, in da jih županstvo vse skupaj predloži glavarstvu.

Občinski predstojnik bi se v takem slučaju lahko ravnal po naslednjem obrazcu :

Obrazec 8.

(Brez kolka).

Slavno c. kr. okr. glavarstvo!

Ker se je pokazala trtna uš v občini kar se je naznanilo s tukajšnjim poročilom z dne, poškodovan je pridelek vinogradov prizadetih od trtne uši v toli meri, da so najbrž nastali pogoji za odpis zemljiškega davka v smislu zakona z dne 3. oktobra 1891 št. 150 drž. zak.

Prilagaje zapisek poškodovanih parcel, dovoljnjem si kot pooblaščenec prizadetih posestnikov zaprositi, da se škoda uradno preceni in dovoli v smislu zakona odpis zemljiškega davka.

Kraj, dan
(Pečat).

I. I.
občinski predstojnik.

ZAZNAMEK

parcel oškodovanih od trtne uši.

Tekoča št.	Ime posestnika	kos	parc. št.

Občinski predstojnik naj v prid posestnikom vinogradov vsako leto mesca maja izda razglas ali okrožnico, v kateri se vabijo posestniki vinogradov, da oglasijo vsaj do sred julija svoje zahteve za olajšanje zemljiškega davka ustno ali pa pis-

meno. Na podlagi te prijave se potem izpolnijo predali v zaznamku obrazec 8.

Ako napreduje okuženje celega kosa ali v celej občini, zadostuje tudi naslednje kratko naznanilo, katero poda občinski predstojnik :

(Brez kolka).

Obrazec 9

Slavno c. k. okrajno glavarstvo !

Na zemljišču ki se je vsled tuk. naznanila z odlokom z dne . . . izreklo okuženim od trtne uši, so oškodovani vsi vinogradi tako, da na nekterih ni prav nič, na drugih pa le še prav malo pridelka. Kot pooblaščenec posestnikov vinogradov prosim, da se škoda uradno preceni in dovoli odpis zemljiškega davka v smislu zakona.

Kraj, dan . . .
(Pečat)

I. I.
občinski predstojnik.

Ako se je že dovolil kakemu posestniku odpis zemljiškega davka radi trtne uši, n. pr. 50 % in bi rad dobil odpis 75 %, ali pa bi želel, da se mu davek popolnoma odpiše, ker ni nič dohodka, lahko napravi prošnjo po naslednjem obrazcu.

(Brez kolka).

Obrazec 10.

Slavno c. k. okr. glavarstvo !

Z odločbo z dne dovolil se mi je radi znižanja prirodnega donosa na moji parceli št. . . , odpis zemljiškega davka na polovico.

Ker se pa trtna uš na tej parceli še vedno širi in se je vsled tega znižal priroden donos nad tri četrtine v primeri z dohodkom, ki ga je dajal vinograd, ko se ga še ni bila lotila trtna uš, (ali pa ne daja več nobenega dohodka), prosim na podlagi zakona z dne 3. okt. 1891 št. 150 drž. zak. in v smislu §. 2 zak. z dne 26. junija 1894 št. 139 drž. zak., slavno c. k. okr. glavarstvo izvoli potrebno vkreniti, da se preceni škoda in dovoli odpis zemljiškega davka za 75 % (da se zemljiški davek popolnoma odpiše) v primeri z davkom, ki ga plačujem.

Kraj, dan . . .

I. I.
posestnik h. št. . . .

Ako ne daja kakšna parcela prav nič dohodka, tedaj jo lahko določi posestnik za kako drugo obdelovanje, in je ni več smatrati kot vinograd, ali pa obdeluje parcelo samo nekaj časa na drug način ter jo potem zopet zasadi s trtami, ali pa izseka zamrle trte in zasadi takoj nove. Za vse te slučaje dovoljujejo novejši zakoni olajšave.

2. Kedar se premeni način obdelovanja.

Prememba
obdačenja.

Kedar posestnik vinograda, ki je okužen po trtni uši, ali radovoljno ali pa vsled ukaza oblastnij trte poseka in ga določi trajno ali za nekaj časa za drugo obdelovanje, določi se zemljiški davek po tisti obdelovalni vrsti, ki se naj prej vpelje na dotičnem zemljišču, z ozirom na dobroto in druge razmere, ki vplivajo na prirodoni donos. (§. 8. zak. z dne 27. junija 1885 št. 3 drž. zak. za l. 1886).

Ko se delajo take prošnje za premembo obdačenja radi premembe obdelovanja, treba je postopati precej natančno, ker drugače posestnik lahko trpi škodo, ako se ne drži natančno predpisov.

Posestnik vinograda, ki hoče trajno ali pa začasno opustiti trte in drugače obdelovati vinograd, ima se tedaj natančno ravnati po naslednjih določbah :

Čas za prošnje.

Ako hoče kak posestnik na drug način obdelovati vinograd, mora v 4 tednih potem, ko je vpeljal premembo, to pismeno ali ustno naznaniti davkariji, ali pa še bolje cesarskemu zemljemercu

Temu naznanilu je priložiti potrdilo županstva, da se je okuženje parcele uradno konstatovalo.

Ako kdo zamudi to dobo 4 tednov, jemlje se ozir na premembo obdelovauja še le v tistem letu, ki sledi po naznanilu, tako da mora posestnik vinograda plačati dosedanji, navadno viši davek od vinograda, če prav je parcela obsejana n. pr. z deteljo ali turšico, in ne več s trtami zasajena.

Samo za pojasnilo dostavljamo, da vsled naznanila o premembi obdelovanja gre zemljemerec na lice mesta in se prepriča, ali je res, kar je navedeno v prošnji. K temu pregledovanju se pozove tudi občinski predstojnik, posestnik parcele in dva zaupna moža, ki se razumita o takih stvareh. Ako ne pride posestnik zraven, se obravnava vendarle vrši.

Zemljemerec stvar pregleda in predlaga potem, da se uvrsti zemljišče v eno ali drugo obdelovalno vrsto in bonitetni razred in to utemelji, ter predloži potem vsa pisma finančni deželni oblasti. Tam pregledajo stvar še enkrat in jo predložijo potem finančnemu ministerstvu, ktero potem konečno odloči.

Ako se na kaki parceli, kjer je bil prej vinograd, nekoliko časa seje n. pr. turšica ali pa detelja, potem pa se zopet zasadè trte, se mora zopet naznaniti, da so se nasadile trte in potem se zopet plačuje davek od vinograda, kakor poprej.

(Brez kolka)

(Naznani se tudi lahko ustno).

Okracec 11.

Sl. urad za razvidnost zemljarinskega katastra!

Ker se je pokazala trtna uš, kakor se razvidi iz potrčila občinskega predstojnika pod ., sem bil prisiljen opustiti trtorejo na svoji zemljiški parceli št. . . . in vporabiti to parcelo (kot njivo, senošet, pašnik).

Ta prememba se je zgodila s koncem (n. pr. oktobra).

Na podlagi §. 8. zak. z dne 27. junija 1885 št. 3 drž. zak. ex 1886 prosim, naj se potrebno vkrene, da se uvrsti ta parcela v primerni bonitetni razred novega obdelovanja in se na to premembo jemlje ozir pri razdelitvi zemljiškega davka.

Kraj, dan . . .

I. I.

posestnik h. št. . . .

Potrdilo

s katerim podpisani občinski predstojnik potrjuje, da na parceli št. . . . I. I., ki stanuje v h. št. . . . se je konstatovala trtna uš in da se je vsled okuženja po trtni uši ta parcela resnično premenila v (njivo, senošet, pašnik).

Kraj, dan . . .

I. I.

(Pečat)

občinski predstojnik.

3. Kedar se obnovijo uničeni vinogradi.

Ako se je posekal kak vinograd in posestnik nasadi parcelo zopet s požlahtnjenimi trtami, mu ni treba po zakonu z dne 15. junija 1890 št. 143 drž. zak. plačevati 10 let zemljiškega davka. Ta doba 10 let prične s tistim letom, ki sledi za letom, v katerem se je končalo obnovenje vinograda.

To prostost zemljiškega davka uživajo taki vinogradi, ki so se uničili radi okuženja vsled trtne uši ali pa ki niso oddaljeni od kake okužene parcele več ko 25 kilometrov. V poslednjem slučaju ni treba, da so že okuženi od trtne uši, ampak ker se je bati, da bi vanje zalezla trtna uš, dovoli se posestniku prostost zemljiškega davka za slučaj, ko bi hotel posekati vinograd.

10 letna prostost davka se dovoli ne gledè na velikost parcele, ki se poseka in na novo zasadi s trtami. Tu ne gre velikost trt-nih nasadov.

za vse posestvo vinogradnika, ampak za površje posameznih okuženih parcel.

Če je taka parcela, ako je le vpisana v katastru kot samostojna parcela, še tako majhna, ako ima površja tudi manj kakor $\frac{1}{4}$ hektarja (695 štirjaških sežnjev), ima posestnik pravico do 10 letne prostosti zemljiškega davka, ako je celo parcelo posekal in potem na novo zasadil.

Drugače stoji stvar, če se je od večje parcele posekal le en del. V tem slučaju ima posestnik pravico do 10 letnega oproščenja davkov samo tedaj, ako na novo zasadi vsaj $\frac{1}{4}$ hektarja (695 štirj.sežnjev) velike parcele.

Ako tedaj meri n. pr. vinograd 300 štirj.sežnjev in je zaznamovan v katastru kot samostojna parcela, in se poseka in potem na novo zasadi, tedaj sme posestnik zahtevati 10 letno oproščenje zemljiškega davka.

Ako pa kakšna parcela (ne celo posestvo vinogradnika) ima površja n. pr. 1 oral, tedaj sme zahtevati 10 letno oproščenje zemljiškega davka le tedaj, ako zasadi od tega orala h kratu vsaj 695 štirj. sežnjev. Ako bi na novo nasadil s trtami n. pr. samo 300 sežnjev tistega orala, bi ne mogel zahtevati 10 letnega oproščenja zemljiškega davka.

Ta pristavek je radi tega potreben, ker zakon z dne 15. junija 1890 se ni prav tolmačil po naredbi finančnega ministerstva z dne 6. julija 1890 št. 144 drž. zak., in ker oblastnije večkrat niso hotele dovoliti 10 letno oproščenje zemljiškega davka, ako je dotična parcela obsegala manj nego 695 štirj. sežnjev. To tolmačenje zakona je krivo, in naredba finančnega ministerstva z dne 28. maja 1891 št. 67 drž. zak. izrečno pravi, da velja 10 letno oproščenje zemljiškega davka za vse samostojne parcele, ako obsegajo tudi pod 695 sežnjev, ako se pa večja parcela samo deloma nasadi, sme dotični posestnik samo tedaj zahtevati 10 letno oproščenje zemljiškega davka, ako obsegajo posamezni nasajeni deli cele večje parcele najmanj 695 štirj. sežnjev.

Ako se kak izkopan vinograd zopet nasadi, in hoče posestnik zahtevati 10 letno oproščenje zemljiškega davka, mora se po naredbi finančnega ministerstva z dne 6. julija 1890 št. 144 drž. zak. naznaniti dovršeno obnovenje vinskega na-

sada davkarji ali pa poljemerskemu uradniku (cesarskemu zemljemeru). To naznanilo se napravi lahko pismeno ali pa ustno ter je napravi in je lahko napravi posamezen posestnik vinograda sam za se ali pa en posestnik za več drugih ob enem, ali pa, kar je še najboljše, posestniki vinogradov oddajo vsak svoje naznanilo občinskemu predstojniku in ta jih predloži cesarskemu zemljemeru. (Obrazec 12).

Ako poda kak posestnik v imenu drugih tako naznanilo, mora imeti njih pooblastilo. Pooblastilo je prosto kolka. Ako pa se podajo taka naznanila po županstvu, ni treba pooblastila, ampak velja občinski predstojnik kot pooblaščenec posestnikov.

Taka naznanila morajo že biti v rokah oblastnije do konca junija tistega leta, v katerem se je vinograd na novo zasadil. Ako se je vinograd zasadil še le po mesecu juniju, se mora podati naznanilo v štirih tednih potem, ko se je novi nasad dokončal. Ako se zamudi ta doba, se zaznamuje in izvede oproščenje davkov v katastru še le v tistem letu, ki sledi za dotičnim naznanilom, in posestnik mora vendar plačati davke za tisto leto, v katerem se je nasad dokončal.

Najbolje je, ako poda vse prošnje iz ene občine občinski predstojnik pri razvidnostnem zemljemeru.

(Brez kolka).

Slavni urad za razvidnost zemljiškega katastra!

Ker se je pokazala črna uš, so se uničili deloma ali popolnoma v zaznamku pod .j. navedeni trtni nasadi, ter se nadomestili z novimi požlahtajnimi ameriškimi trtami.

Kot pooblaščenec oškodovanih posestnikov naznanjam to in prosim, da se potrebno vkrene, da uživajo navedene parcele v smislu zakona z dne 15. junija 1890 št. 143 drž. zak. 10 letno oproščenje zemljiškega davka.

Potrdilo glede parcel okuženih od trtne uši, kakor tudi potrdilo .j. glede onih parcel, ki sicer še niso okužene od trtne uši, pa ne leže dalje kakor 25 kilometrov od kakšne okužene parcele, je priloženo.

Kraj, dan . . .

I. I.
občinski predstojnik.

Potrdilo

s katerim podpisani občinski predstojnik potrjuje, da se je konstatovala na parcelah št. . . . trtna uš.

Kraj, dan . . .
(Pečat).

I. I.
občinski predstojnik.

Čas !

Obrazec 11.
za 10 letno
oproščenje
zemljiškega
davka.

Potrdilo

s katerim se potrjuje, da parcele št. . . . niso oddaljene od parc. št. . . . ki je okužena od trtne uši, več kakor 25 kilometrov.

Kraj, dan . . .
(Pečat).

I. I.
občinski predstojnik.

Izkaz

trtnih nasadov, ki so se radi trtne uši uničili popolnoma ali pa deloma, ter se nasadili z novimi trtami :

Tekoč. štev.	Ime posestnika	Parcela				Koliki del nasada se je uničil	Obnovljenje nasada se je dovršilo dne	Opazka
		št.	površje					
			na	a	m ²			
						polovica (ali cel)		

Kraj, dan . . .
(Pečat).

I. I.
občinski predstojnik.

Oproščenje
davkov, ka-
dar se preme-
nijo njive,
travniki i. dr.
v vinograde.

Do sedaj smo govorili samo o takih slučajih, ko se do-
voli 10 letno oproščenje zemljiškega davka za vinograd, ki se
posekal in potem na novo nasadil s trtami. V novejšem
je posekal in potem na novo nasadil s trtami. V novejšem
času pa, namreč po zakonu z dne 26. junija 1894 št. 138
drž. zak., se dovoljuje 10 letno oproščenje zemljiškega davka
tudi tedaj, ako se nasade s trtami druga zemljišča, ki do
sedaj niso bila vinogradi. Po tem zakonu se tedaj lahko za-
dobi oproščenje davkov tudi za kako njivo, travnik ali drugo
zemljišče, če tudi ni bilo še nikdar vinograd, ako se je namreč
zasadi s trtami.

Pogoji za tako oproščenje davkov so naslednji :

Zemljišče, ki se premeni v vinograd, mora ležati v ob-
čini, ki je okužena, to se pravi, v taki, o kateri se je uradno
izreklo v smislu zakona z dne 3. aprila 1875, da je okužena,
in iz ktere se tedaj ne smejo izvažati trte itd.

Gledé površja zemljišča velja to, kar smo rekli zgoraj (stran 181) o 10 letnem oproščenju zemljiškega davka sploh. Ako je dotično zemljišče samostojna parcela in kot taka obsežena v katastru, tedaj se more zadobiti oproščenje davkov tudi tedaj, ako meri parcela le nekaj sto sežnjev; ako se pa premeni v vinograd večja parcela, n. pr. njiva ali travnik, ki meri, recimo, en oral, sme se zahtevati oproščenje davka le tedaj, ako se na novo nasadi s trtami vsaj 1¼ hektar (695 štirj. sežnjev) parcele.

Oproščenje davka velja v takih slučajih za 6 let ali pa za 10 let. Za 6 let veljá tedaj, ako se nasadijo na zemljišču domače trte, kar pač ni svetovati v okuženih občinah, in se tudi težko kje pripeti. Oproščenje davka pa veljá za 10 let, ako se dotična parcela nasadi vsaj do polovice z ameriškimi trtami.

Ako se napravijo vinogradi na peščenih krajih in je izreklo poljedelsko ministerstvo, da so ti kraji primerni za vinorejo, more se zadobiti za take vinograde na peščenih tleh 6 letno oproščenje davkov, brez ozira na to, s kakimi trtami se nasadijo. Za vinograd, ki leži na peščenih tleh, se sme zahtevati oproščenje davka tudi tedaj, ako ne leži v okuženi občini.

Če kdo misli premeniti njivo ali sploh kako drugo zemljišče v vinograd in hoče zadobiti zanje oproščenje zemljiškega davka, mora to naznaniti pri davkarji ali pa pri zemljemerskem uradniku vsaj do konca decembra tistega leta, v katerem se je nasad dovršil. (Obrazec 13). Ako se to naznani pozneje, prične oproščenje davka še le z naslednjim letom, ki sledi naznanilu, za ostali čas; ako posestnik vinograda podá naznani mesto konec leta, v katerem je premenil svojo njivo v vinograd, n. pr. še le mesca junija naslednjega leta, uživa oproščenje zemljiškega davka samo 9 let mesto 10.

Ako bi se v takem novem vinogradu, za kateri se je zahtevalo 6 ali 10 letno oproščenje zemljiškega davka, zopet opustila trtoreja, ker se morebiti vendarle ne sponese, ali pa ker se je napravil nasad samo zató, da nekoliko počiva stari vinograd, mora se to naznaniti vsaj do konca leta, v katerem se je zopet opustila trtoreja, in sicer pri davkarji ali pa pri zemljemerskem uradniku.

Vinogradi
v peščenih
krajih.

Pogoji, da se
zadobi to 10
letno opro-
ščenje davka.
Čas!

Čas!

Ako se naznanilo ne vloži do konca leta, pripiše se zopet zemljiški davek za vsa leta, v katerih je bilo zemljišče prosto davka, in je treba tedaj strogo paziti, da se naznanilo pravočasno predloži.

Vsa ta naznanila, ki se tu zahtevajo, podá lahko posestnik osebno, ustno ali pismeno, ali pa kak pooblaščenec za več posestnikov skupaj; v zadnjem slučaju je treba pooblastila in sicer brez kolka; v vsakem slučaju pa je najbolj primerno, da predložijo vsi posestniki skupaj svoja naznanila po županstvu.

Ko so pretekla leta, za ktera je veljalo oproščenje davkov, tedaj se predpiše za dotične parcele davek, kateri je primeren z ozirom na obdelovalno vrsto in dobroto parcel. v kateri bodo parcele po preteku desetih let, v katerih so bile proste zemljiškega davka.

Obrazec 13.
Prošnja, da se
zadobi opro-
ščenje zem-
ljiškega dav-
ka, kedar se
premeni nji-
va (senožet i.
t. d.) v vino-
grad.

(Brez kolka).

Slavni urad za razvidnost zemljiškega katastra!

Vdano podpisani naznanja, da je svojo njivo (senožet, pašnik) parc. št. . . . , ki meri, (od svoje parcele št. . . . del 700 štirj. sežnjev) z ^{domačimi} ameriškimi trtami nasadil in prosi, da se potrebno vkreni, da zadobi na podlagi §. 1. zak. z dne 26. junija 1894 št. 138 drž. zak. ^{šest}deset letno oproščenje zemljiškega davka.

Potrdilo, da je občina v kterej leži omenjeno zemljišče, proglašena na podlagi §§. 1 in 4 zak. z dne 2. aprila 1875 št. 61 drž. zak. kot okužena od trtne uši 't. in potrdilo občinskega predstojnika, da moja njiva, parc. št. . . . ki meri (del moje parcele št. . . . s površjem 700 štirj. sežnjev) se je nasadila s trtami 't. je priloženo.

Kraj, dan . . .

I. I.
posestnik h. št. . . .

Potrdilo,

s katerim podpisani občinski predstojnik potrjuje, da v skladu z odloka c. k. okr. glavarstva z dne št. . . . se je konstatovala trtna uš v županiji, ter se prepovedalo izvažanje trt in trtnih delov v smislu §§ 1 in 4 zak. z dne 3. aprila 1875 št. 61 drž. zak. iz občine, kakor tudi, da posestnik I. I. je nasadil svojo njivo parc. št. . . . ki meri (od njive parcele št. . . . s površjem del, ki meri 700 štirj. sežnjev) z ^{domačimi} ameriškimi trtami.

Kraj, dan . . .
(Pečat).

I. I.
občinski predstojnik.

III. Brezobrestna posojila.

Obnovljenje uničenih vinogradov se pospešuje najprej s tem, da se posestnikom okuženih vinogradov odpušča zaporedoma, kakor se manjša dohodek, zemljiški davek; dalje s tem, da na novo nasajeni vinogradi ne plačujejo 10 let zemljiškega davka, in da se oprostijo zemljiškega davka zemljišča, ki dosedaj niso bila vinograd, ako se spremené v vinograde, za 6 ali 10 let.

Razun teh olajšav pri davkih pa so zakoni poskrbeli za gmočne pomočke pri nasajanju takih vinogradov, ki se požabtnjujejo na ameriških podlagah; ker so namreč dotični stroški jako veliki, dovoljujejo se v ta namen brezobrestna posojila.

Taka posojila lahko obdrži posestnik vinograda skozi 10 let brez obrestij, ter je začne vračati po 10. letu. Obroke za vrnitev posojila določuje poljedelsko ministerstvo; vendar se vračajo taka posojila, vsaj na Niževavstrijskem, v 10 letnih obrokih, tako da preteče od prejema prvega obroka brezobrestnega posojila do popolne vrnitve istega 20 let.

Zdaj povemo, kako se je ravnati, ako se hoče zadobiti tako brezobrestno posojilo.

Z zakonom 3. okt. 1891 št. 150 drž. zak. se je bila ta zadeva pričela, in določila se je končno z zakonom 28. marca 1892 št. 61 drž. zak.; poslednji zakon je sedaj merodajen. Razun teh dveh zakonov je merodajna naredba poljedelskega ministerstva z dne 29. marca 1892, s katero se je natančneje izvedel zgorej imenovani zakon z dne 28. marca 1892.

Zakon z dne 28. marca 1892 št. 61 drž. zak. daja poljedelskemu ministru pravico, da sme za slučaj, ko se pokaže v kakej občini trtna uš v tako veliki meri, da dotični posestniki začasno pridejo v stisko, dovoliti brezobrestna posojila v namen, da se obnovijo uničeni vinogradi. Pogoji so tedaj ti, da se je v kakej občini pokazala trtna uš v veliki meri, in da posestniki ne premorejo iz svojega troške za novo nasajenje svojih vinogradov.

Komu se do-
voli brezo-
brestno po-
sojilo.

Posestnik vinograda more zadobiti brezobrestno posojilo, ako takoj na novo nasadi izkopani vinograd; zadobi posojilo pa tudi tedaj, ako odloči vinograd za nekaj let v drugo obdelovanje, ako seje n. pr. deteljo ali turšico. Ako nasadi čez nekaj let na isti parceli zopet trte, tedaj more zadobiti za tak nasad brezobrestno posojilo, mej tem pa plačuje seveda od zemljišča samo tisti davek, ki je predpisan za tisto obdelovalno vrsto, za katero vporablja v tem času izkopani vinograd. (Glej „Prememba obdelovanja stran 178“).

Tako posojilo zamore dobiti p o s a m e z n i vinogradnik, in to se navadno tudi tako godi. Pa tudi cela občina kot taka dobi lahko tako brezobrestno posojilo; tudi se da tako posojilo zadrugi, ki je ustanovljena po zakonu z dne 9. aprila 1873 št. 70 drž. zak., ali pa kakemu kmetijskemu ali vinorejskemu društvu.

V prošnji treba povedati, koliko bode stal novi nasad; potem je predložiti načrt dela, to se pravi, kako in na kak način se napravi novi nasad in potem kako poroštvo se daja za to. Priložiti se ima tudi posestna pola.

Prošnje.

Prošnje se podajo in napišejo na okrajno glavarstvo. Najbolje je, ako vsi vinogradniki iz ene občine, ki prosijo za brezobrestno posojilo, podajo vsi skupaj svoje prošnje po županstvu na glavarstvo. Pa tudi vsak vinogradnik poda lahko sam svojo prošnjo naravnost pri glavarstvu.

Zavarovanje.

Ako prosi kak posamezen posestnik za posojilo, se navadno vknjiži posojilo na njegovo posestvo (na Nižjeavstrijskem se to zgodi v vsakem slučaju); ako pa prosi cela občina, ali zadruga ali pa kako kmetijsko ali vinorejsko društvo za tako brezobrestno posojilo, se navadno ne zahteva zavarovanja. Gledé zavarovanja pa pravi ministerska naredba z dne 29. marca 1892 (§. 5) po vsej pravici, da se ne sme zahtevati zavarovanje na tak način, kakor bi je zahteval zaseben upnik. Tn gre ravno za posojila v času stiske, tako da tisti, ki rabi posojilo bi pogostoma niti ne mogel dati dovoljnega porošstva. Država je zavarovana s tem, da posestnik vinograda vporabi posojilo na pravi način; kajti, ako se zasadi vinograd, ki sedaj daja le malo ali nič dohodka, z ameriškiimi trtami, postane več vreden, kakor je bil prej. Treba je tedaj gledati na to,

ali porabi posestnik vinograda posojilo na pameten način, in ali je sploh dober in zanesljiv gospodar.

Zato lahko rečemo, da ako se pokaže v kaki občini v veliki meri trtna uš, dobi pač vsak vrl vinogradnik, ki se nahaja v stiskah, tako posojilo.

To se razvidi tudi iz tega, da se posojila navadno vknjižujejo, da pa dobi tako posojilo tudi tisti vinogradnik, katerega posestvo je že močno zadolženo, tako da ni niti govora v normalnem zemljejknjižnem zavarovanju, kakor je navadno zahteva zaseben upnik. Tedaj redno se za tako posojilo ne zahteva ono varstvo, ki bi je zahteval navaden upnik, ampak gleda se največ na to, ali v posameznem slučaju dajajo vse razmere skupaj večje ali manjše poroštvo, da se posojilo porabi vestno in na primeren način za obnovenje vinskih nasadov.

Iz tega je sklepati, da, ako kdo dela, ki se imajo izvršiti po predloženem načrtu, ali neopravičeno opusti ali pa očitno izvede na nemaren in neprimeren način, ne samo da ne dobi več nobenega obroka (rate), ampak mora tudi takoj vrniti celo posojilo, ki ga je že dobil.

Glavarstvo izreče svoje mnenje o vsaki prošnji, če je treba še nadalje poizveduje, in predloži prošnje deželnemu odboru.

Postopanje
pri dovoljevanju
posojil.

Pogoj, da dovoli država posojilo, je namreč, da dovoli tudi dežela enako, ali pa še večje posojilo kakor država; zato se mora najprej izreči deželni odbor, ali dovoli sploh in v kakem znesku brezobrestno posojilo.

Od avgusta 1895 se postopa na Niževavstrijskem tako, da ako je sklenil deželni odbor dovoliti določeno posojilo, se potem skliče mešana komisija, ki obstoji iz jednega zastopnika deželnega odbora, jednega zastopnika namestništva in jednega zastopnika poljedelskega ministerstva. Ta komisija potem konečno odloči, kakšna posojila imajo dobiti prositelji. Ako je komisija dovolila posojilo, se isto vknjiži in potem izplača.

Po §. 8. zgorej navedene naredbi poljedelskega ministerstva imajo se vršiti vsa dotična uradna dejanja vselej z največjo hitrostjo.

Niti zakon z dne 28. marca 1892, niti ministerska naredba z dne 29. marca istega leta ne povesta, kako visoka so

Visokost
posojil.

taka brezobrestna posojila, če tudi se to pogostoma trdi. Na Niževavstrijskem daja deželni odbor za razkopanje 1 štirj. sežnja 12 $\frac{1}{2}$ kr. in enak znesek za obsajenje 1 štirj. sežnja s trtami, tedaj za nov nasad za vsak štirj. seženj 25 kr. Poljedelsko ministerstvo da enak znesek, tako da dasta država in dežela za razkopanje na vsak štirj. seženj 25 kr. in za nasajenje s trtami na vsak štirj. seženj tudi 25 kr. brezobrestnega posojila. To znaša od države in dežele za razkopanje jednega orala vinograda 400 gld. in ravno toliko za nasajenje trt, tako da na Niževavstrijskem vsaj dasta država in dežela za popolno nasajenje jednega orala zemlje z odpornimi ameriškimi podlagami 800 gld. kot brezobrestno posojilo. Ako se zemljišče ne prekoplje, tedaj samo za nasajenje brez prekopanja, se ne dovoli brezobrestno posojilo.

Posojilo se tudi izplača v dveh obrokih (ratah). Prva polovica se izplača, kedar je zemljišče prekopano, druga polovica, kedar je dokončano sajenje trt. V slučaju posebnih razmer, ako je n. pr. prositelj jako ubožen, sme izjemno dovoliti glavarstvo, da se izplača prva polovica posojila, predno je razkopana cela parcela; ali tedaj mora biti razkopana vsaj četrtina parcele. Pri posebnih razmerah sme nakazati glavarstvo drugo polovico posojila, tedaj ostali del istega, še predno se je dovršilo nasajenje trt, ali v tem slučaju mora biti že razkopana cela parcela.

Vprašanje, ali se mora razkopati na roko, ali pa tudi z oralom (plugom), ni določeno v zakonu, ampak zakon govori sploh le o razkopanju. Odvisno je tedaj od deželnega odbora in od vlade, ali velja razkopanje z oralom (razoranje) toliko, kakor če bi se vršilo z rokami, in ali se za razoranje sploh ne dovoli, ali se pa v tem slučaju dovoli samo manjše posojilo. Na Niževavstrijskem, kolikor je nam znano, se ne dovoli brezobrestno posojilo, ako se zemljišče samo razorje, ali pa se samo razkoplje. Morebiti, da bode razpravljal niževavstrijski deželni zbor o tem vprašanju letos (1896) in je rešil.

Obrazci

Tu vporabljam o obrazce, ki so v rabi na Niževavstrijskem, ker v tej deželi se je največ poslovalo v zadevi brezobrestnih posojil in ker so se ti obrazci v praksi že dobro obnesli. Obrazec 14 je sedaj v rabi pri niževavstrijskem deželnem odboru.

Opozarjamo še, da vsaj na Niževavstrijskem je razposlal take obrazce deželni odbor na glavarstva in na občine, v katerih se prideluje vino, in da si tedaj vinogradniki lahko pridobé take obrazce bodisi naravnost pri glavarstvu, ali pa pri občinskih predstojnikih.

(Brez kolka).

Slavno c. k. okr. glavarstvo

v

Obrazec 14.
Prošnja za
brezobrestno
posojilo.

Vdano podpisani posestnik vinogradov v davčni občini, bivač v h. št. prosim na podlagi zakona z dne 28. marca 1892 glede zadobitve brezobrestnih posojil radi škode, ki je dela trtna uš, da se mi dovoli brezobrestno posojilo za pokritev stroškov za novo zasajenje vinograda uničenega od trtne uši parc. št. kos, katastr. občina po priloženem načrtu.

Prošnja se opira na poizvedovalno polo ¹⁾, izpolnjeno in potrjeno od občinskega predstojnika, z dotičnim načrtom dela pod ²⁾.

Ako bi se zahtevalo književno varstvo, prilagam pod ³⁾ posestno polo in izjavljam, da sem pripravljen se mu podvreči, kakor tudi zadostiti ostalim pogojem, ki bi se mi stavili v smislu zgoraj navedenega zakona.

. dne 189 . .

(in žena).

Ta prošnja se zvije čez pol in od zadej napiše občinski predstojnik :

Slavn. c. k. okr. glavarstvu v

Podpisano občinsko predstojništvo se počaščuje predložiti prošnjo v za brezobrestno posojilo za nove nasade v vinogradih uničenih od trtne uši, z dotičnimi podatki.

Občinsko predstojništvo

dne 189 . .

občinski predstojnik.

T. prilog.

(brez. kolka).

POVEDOVALNA POLA

k prošnji v za brezobrestno posojilo, da na novo nasadi z odpornimi ameriškimi trtami vinograd uničen od trtne uši, parc. št.

1. Ime, priimek prositelja (ako je tudi žena na premoženje vknjižena, tudi ime žene).	
2. Bivališče in h. št.	
3. Število parcele zemljišča, ki je uničeno in se ima na novo nasaditi, kos, katastr. občina, povišje.	
4. Ali se je že zadobilo za to parcelo oproščenje davka v smislu zakona z dne 3. oktobra 1891 št. 150 drž. zak. ?	
5. V kraji navadna vrednost jednega orala vinograda v imenovani legi pri popolnem dohodku.	
6. Družinske in premoženjske razmere.	
7. Razmere, na podlagi katerih se prosi za izjemno podelenje posojila brez zavarovanja.	

Občinsko predstojništvo v

I. I.

Občinski predstojnik.

DELALNI NAČRT IN PRORAČUN TROŠKOV

k prošnji v
za brezobrestno posojilo.

	V kraju navadne cene 1 orala (1600 □ °) po dogovoru		Tedad troški gledè parcele št.	
	gld.	kr.	gld.	kr.
Enokratna dela, če se dela na novo.				
1. Priprava tal (razkopanje na 70 cm. glboko, poravnanje)				
2. Nastavljanje (napravljjanje vrst, sajenje trt)				
3. Požlahtnjevanje (grebenčanje pri požlahtnjenju na zeleno, oziroma požlahtnjenje na roko . . . za nakup količev, oziroma količij				
Vsakoletna dela v prvih 4 letih :				
1. 3 kratno kopanje na leto podlaganje trt, pospravljanje, nategavanje, prikopavanje pozno v jeseni, ozir. rezanje, čiščenje, dopolnjevanje trt v 2. letu, obiranje listja, vezanje in slama, v 3. letu gnojenje, in sicer: gnoj (100), po 30 košev stane gld kr. . . . in dotično delo (. voženj za oral)				
	gld. kr.			
2. Dnina znaša za kopanje za požlahtnjevanje za gnojenje				
Tedad skupni troški za parcelo št.				

REVERS

. v ki prosi posojila, se zavezuje obnoviti
vinograd parc. št. . . . kos ki je obremenjen s posojilom v smislu zakona
z dne 3. oktobra 1891 št. 150 drž. zak., strokovno po zgorej navedenem načrtu.

. dne 189

Občinsko predstojništvo v
potrjuje zgorenje napovedi.

Ako se je posestniku, ki je prosil brezobrestnega posojila, naznanilo, da se je njegovi prošnji ugodilo, mora napraviti dolžni list in ta se potem vknjiži (na Niževavstrijskem vsikdar, ako prosi posojila posamezen posestnik in ne občina, ali kaka zadruga ali pa društvo). Dolžni list in prošnjo za vknjižbo (intabulacijo) dobi izpolnjena pri glavarstvu. S temi obrazci gre prositelj posojila k okrajnemu sodišču in se tam podpiše. Ko so se dovršile sodnijske formalitete, dobi prositelj posojila naznanilo, da se mu izplača posojilo, ob enem dobi izpolnjeno pobotnico, katero mora podpisati. Potem lahko potegne posojilo pri davkariji.

Obrazcev, ki so potrebni pri sodnji in pri davkariji, tu ne ponatisnemo, ker se nanašajo na notranjo poslovanje pri oblastnijah. To poslovanje z dotičnimi obrazci se je najbolj izkušalo v badenskem okrajn na Niževavstrijskem, ker tam je bilo največ opraviti z brezobrestnimi posojili. Prepričani smo, da bi tudi oblastnije v drugih okrajih Niževavstrijskega in v ostalih deželah najboljše storile, če bi sprejele te obrazce; potem bi postalo uradovanje pri podelitvi brezobrestnih posojil jednostno, česar je gotovo želeli.

Brezobrestna
posojila pri
premenenju
njiv, senožeti
i. t. d. v vi-
nogradu.

Kakor rečeno, dovoljuje zakon z dne 26. junija 1894 pri premenenju zemljišč, ki se do tedaj niso rabila kot vinograd, ako se nasade s trtami, 6 do 10 letno oproščenje zemljiškega davka. (Glej stran 182) To se je zgodilo radi tega, da se ne prideluje vino vedno na istem zemljišču, ampak da vinogradi nekoliko počivajo.

Bilo je tedaj prav, da je šel zakon še dalje, in da ni dovolil za nasajanje njiv, senožetij i. t. d. s trtami samo oproščenja zemljiškega davka, ampak tudi v ta namen brezobrestna posojila. To se je zgodilo z zakonom z dne 23. avgusta 1895 št. 138 drž. zak.

Pogoji, pod katerimi zadobi posestnik njive, senožeti, ali sploh zemljišča, ki do sedaj še ni bilo vinograd, ako je nasadi s trtami, brezobrestno posojilo, so naslednji:

Prositelj mora biti posestnik okuženega vinograda in okuženje mora biti uradno dognano.

Zemljišče, katero misli mesto vinograda zasaditi s trtami, mora imeti blizu enako površje, kakor okuženi vinograd. Male

razlike seveda se ne jemljejo v poštev. Ta določba se je sprejela radi tega, ker drugače bi lahko kdo, ki sploh nema vinograda, ali pa ima n. pr. samo četrtno vinograda, premenil v vinograde njive, ki obsegajo veliko oralov površja, in zadobil v ta namen brezobrestna posojila.

Namen posojilu je in ostane, pravim vinorejcem pomagati pri obnovljenju njihovih vinogradov, posebno na ameriških podlagah, ne pa omogočiti osebam, ki niso pravi vinorejci, s posojili, da zasadè s trtami velika površja.

Ako ni vinograd ali zemljišče, katero kdo misli mesto okuženega vinograda s trtami nasaditi, v istej občini, to ni nikak zadržek za dovoljenje brezobrestnega posojila. Pač pa morata biti obè zemljišči v občini, ki je okužena.

Dalje je mogoče dobiti brezobrestno posojilo že tedaj, ako okuženi vinograd v času, ko se ima premeniti drugo zemljišče istega posestnika v vinograd, še ni popolnoma brez dohodka. Posestniku okuženega vinograda tedaj ni treba čakati, dokler je v tistem vinogradu zadnja trta neplodovita, ampak on sme še prej, ko se je to zgodilo, nasaditi drugo svoje zemljišče s trtami, in dobi za to brezobrestno posojilo.

Ker se že da posojilo, če tudi še ni popolnoma uničen okuženi vinograd, tedaj lahko začne previden vinogradnik o pravem času n. pr. predelavati svojo njivo v vinograd, in ko je stari vinograd enkrat popolnoma uničen, dobiva kmalu od novega vinograda dohodek in tako mu je prehod od starega do novega pridelka lažji in ga manj občuti.

Bilo bi jako želeli, da pustijo vinorejci tam, kjer je to mogoče z ozirom na razmere tal in podnebja, nekoliko počivati okužene vinograde, in mesto njih nasadè s trtami druga zemljišča. V ta namen zadobé sedaj oproščenje zemljiškega davka za 10 let in brezobrestna posojila.

(Brez kolka).

Slavno c. k. okr. glavarstvo!

Vinograd v katasterski občini parc. št. . . . kos je okužen glasom priloženega potrdila županstva pol . . . po trtni uši in se je o tem podalo v smislu §. 1. zak. z dne 3. aprila 1875 št. 61 drž. zak. naznanilo dne Mesto tega vinograda namernujem nasaditi s trtami njivo (senožet) parc. št. . . . , ki je tudi moja last.

Ta njiva leži tudi v občini v kateri leži okuženi vinograd

Obrazec 15.
prošnjam za
brezobrestno
posojilo, ke-
dar se pre-
meni njiva
(senožet i. t.
d.) v vino-
grad.

parc. št. (.) leži v katastr. občini , za katero se je izdala v smislu §§ 1 in 4 zak. z dne 3. aprila 1875 št. 61 drž. zak. radi trtne uši tudi prepoved izvažanja trt, trtnih delov i. t. d.). Ker donša moj vinograd parc. št. tedaj samo le še prav malo dohodka, prosim, da se mi podeli v namen, da nasadim svojo njivo parc. št. s trtami, na podlagi zakona z dne 23. avgusta 1895 št. 38 drž. zak. brezobrestno posojilo po zakonu z dne 28. marca 1892 št. 61 drž. z k.

¹⁾.
²⁾.

Vtemeljujem svojo prošnjo prilagaja pod ¹⁾ poizvedovalno polo izpolnjeno in potrjeno od županstva, in pod ²⁾ delalni načrt.

Za slučaj, ko bi se zahtevalo knjiž. varstvo, prilagam posestno polo in izrekam, da sem voljen se mu podvreči, kakor tudi spolnovati ostale pogoje, ki bi se stavili v smislu zgorej navedenega zakona.

Kraj, dan

I. I.

in žena

h. št. . . .

(Brez kolka).

Poizvedovalna pola,

k prošnji v za brezobrestno posojilo za nasajenje njive (senožeti) parc. št. mesto vinograda parc. št. . . . , ki ga je uničila trtna uš, z odporn mi ameriškimi trtami.

1. Ime in priimek prositelja posojila (ako sta oba soproga vknjižena, tudi ime in priimek žene).	
2. Bivališče in h. št.	
3. Št. parcele uničenega vinograda, kos in katastr. občina; površje.	
4. Parc. št. njive, ki se ima na novo nasaditi, katastr. občina in površje	
5. Ali se je že zadobilo oproščenje davka za vinogradsko parcelo navedeno pod 3 v smislu zak. z dne 3. oktobra 1891 št. 150 drž. zak?	
6. Navadna krajevna cena orala vinograda v imenovanem kosu, kadar donša popolnoma.	
7. Družinske in premoženjske razmere.	
8. Razmere, na podlagi katerih se naprosi izredno dovoljenje posojila brez varstva.	

Kraj, dan

I. I.

občinski predstojnik.

Delalni načrt, proračun troškov in revers kakor pri obrazcu 14.

Potrdilo

s katerim se potrjuje, da v vinogradu pare. št. . . ki je lastnina posestnika I. I. v se je pokazala trtna uš in da se je o tem podalo uradno naznanilo dne

Ob enem se potrjuje, da njiva (senožet i. t. d.) pare. št. . . v ki je tudi last posestnika I. I. (in da v občini v kateri leži ta njiva (senožet i. t. d.) se je tudi uradno konstatovala trtna nš.

Kraj, dan . . .

(Pečat).

I. I.

občinski predstojnik.

IV. Promet s trtami.

Gledé prometa s trtami je treba razločevati mej prometom z vnanjimi deželami in v inozemstvu.

Promet s trtami in drugimi rečmi, ki prihajajo iz vinogradov in se tičejo vinoreje mej državo avstro-ogersko na eni strani, in z vnanjimi deželami na drugi strani je večinoma vreden v takozvani bernski pogodbi, ki se je sklenila 3. novembra 1881 (drž. zak. št. 105 ex 1882). Tej mejnarodni pogodbi so dosedaj pristopile naslednje države: Avstro Ogerska, Nemčija, Francija, Portugalsko, Švica, Belgija, Luksemburg, Nizozemsko, Srbija, Italija, Španija in Rumunija. Za promet mej temi deželami, in sicer bodisi za uvažanje, kakor tudi za izvažanje, veljajo naslednje določbe. Naredba, ki se je izdala v namen izvršitve bernske pogodbe z dne 3. novembra 1881, je z dne 15. julija 1882 št. 107 drž. zak.

Trtni promet
z vnanjimi
državami.

Po tej naredbi se ne smejo izrite trte, rožje, trtno listje, kompost, rabljeni koli, žive trtne uši in njihova jajca, slednjič vsakovrstne pošiljatve, ako so jim pridejani trtni listi ali pa trtni les, uvažati v Avstro-Ogersko, in ravno tako tudi ne izvažati iz Avstro-Ogerske v države, ki so podpisale to pogodbo.

Po članu 6. bernske pogodbe z dne 3. novembra 1881 se smejo trte, kolči s koreniki ali brez koreniki, in trtni les uvažati v kako državo, ki je pristopila zgorej omenjeni pogodbi, le z izrečnim dovoljenjem in pod nadzorstvom vlade, in sicer se morajo prej dobro razkužiti (desinficirati), in po-

šiljati samo preko takih carinskih uradov, ki so že naprej v to določeni. Ako hoče tedaj kdo dobiti trte iz vnanjih dežel, mora prej zadobiti dovoljenje poljedelskega ministerstva. Trte se smejo potem poslati samo preko že naprej v ta namen posebej določenih carinskih uradov in še le potem, ko je oblastnija v to privolila, kar se zgodi še le tedaj, ako so se izpolnili vsi pogoji, ktere predpisuje bernska pogodba gledé zavitkov in razkuženja.

Uvažanje je dovoljeno samo preko naslednjih carinskih uradov :

a) za dežele zastopane v državnem zboru :

Carinski uradi Oswieim, Jägerndorf (postaja), Ziegenhals, Oderberg (postaja), Reichenberg, Zittau, Warnsdorf, Bodenbach-Tetschen, Heb (Eger), Passau, Simbach, Salzburg (Solnograd), Kufstein, Bregenz, Ala, Pontafel (železn. postaja), Gorica, Kormin, Strassoldo, Koper, Poreč, Rovinj, — dalje (za uvažanje po morji v tržaško prosto pristanišče) poglavarstvo za pristanišče in morsko zdravstvo v Trstu — slednjič carinski uradi v Zadru, Spljetu, Dubrovniku, Hallstadt in Szczakowa, Liebau, Buchs, Lindau, Riva, Sv. Margareta, Suczawa-Itzkany, Opava in Pinswangl na Tirolskem.

b) za ogerske dežele :

Carinski uradi Tölgys, Felső-Tömös, Vörös Torony, Predeal, Vulkán-Sozmezö, Orsova, Baziäs, Pančova, Zimony, Rača, Senj, poglavarstvo za pristanišče in pomorsko zdravstvo na Reki.

Ako se najde pri kaki pošiljatvi, n. pr. pri kakem avstro-ogerskem carinskem uradu, trtna uš sama ali pa sumljiva znamenja trtne uši, tedaj se imajo stvari takoj na mestu z zavitki vred sežgati.

Druge rastline nego trte, grmovje in druge rastline iz drevesnic, vrtov ali cvetličnjakov, morejo se uvažati ali izvažati le pod določenimi pogoji. Da se dopusté v promet, morajo biti skrbno zavite, pa vendar tako, da se dajo lahko preiskati, ali je združena s pošiljatvo kaka nevarnost ; pošiljatelj mora pridjati pismo izjavo, v ktero potrdi, da cela vsebina pošiljatve prihaja n. pr. iz njegove drevesnice, ali iz

njegovega vrta i. t. d.; dalje mora biti natanjko naveden kraj, kamor je pošiljatev namenjena in naslov tistega, ki jo dobi, in potrdilo, da ni notri trte, in ali se nahajajo v zavitku rastline z zemljenimi kepami in slednjič podpis pošiljatelja.

Razun te izjave pošiljatelja mora oblastnija (pri pošiljatih iz Avstrije v vnanjo deželo je v to poklicano okrajno glavarstvo, iz kojega okraja prihaja pošiljatev) dodati potrdilo, v katerem se potrjujejo naslednje točke:

Da pošiljatev prihaja iz zemljišča, na katerem ni nobene trte; dalje, da to zemljišče je oddaljeno od vsakere trte najmanj 20 metrov, ali da so korenike trte, ki leži bliže nego 20 metrov, ločene od zemljišča vsled zavire, ki se je uradno spoznala kot zadostna, n. pr. zid, globok jarek. Dalje mora biti uradno potrjeno, da niso na dotičnem zemljišču zložene kje trte, in če so bile kedaj na dotičnem zemljišču okužene trte, da so se izkopale, da se je zemljišče po večkrat razkužilo in da so uradne preiskave, ki so se nadaljevale skoz 3 leta, dognale, da se je trtna uš na tem zemljišču popolnoma uničila.

To potrdilo oblastnije ni potrebno, ako gre za pošiljatev rastlin, ki prihajajo iz zavoda, v katerem se delajo redne preiskave na primeren način, ktere preiskave so se uradno izrekle kot zadostne. Taki zavodi se razkažejo v posebnem zaznamku, in ako se nahaja kak zavod v tem zaznamku, potem se pošiljatev lahko vrši brez uradnega potrdila, in treba je le zgorej navedenega potrdila pošiljatelja *).

Potrdila pošiljatelja in oblastnij so prosta kolka. Namizno grozdje se sme zavijati samo v dobro zavaro-vane skrinje, škatlje in koše, ki se pa vendar dajo lahko preiskati.

Grozdje, ki je namenjeno, da se zmasti, sme se spravljati v promet le tedaj, ako je dobro stisnjeno v dobro zaprtih sodih, ki držijo najmanj 5 hektolitrov in je tako očiščeno, da ni v njem nobenega dela zemlje ali pa trte.

Tropine se smejo razpošiljati samo v dobro zaprtih skrinjah ali kadeh.

*) Ta olajšava se je dovolila v dodatni izjavi k bernski pogodbi dne 15. aprila 1889 št. 16 drž. zak. ex 1890.

Odrezane cvetice, semena (in tudi rastlinske čebule), peške, vino, vsakovrstno sadje (izvzemši grozdje) in zelenjava se smejo brezpogojno prevažati ven in notri preko vsakterega spodej navedenih carinskih uradov.

Uvažanje z
Ogerskega

Vsled ministerske naredbe z dne 16. marca 1880 št. 29 drž. zak. se ne smejo uvažati iz dežel ogerske krone v dežele zastopane v državnem zboru, dokler se kaj drugega ne vkrene :

bilfe, rezanice, trtni les, trtno listje (tudi ne kot zavitek), in sploh vsi trtni deli bodisi sveži (frišni) ali suhi. Seveda, je tudi brezpogojno prepovedano uvažanje živih ušij, tudi če bi se to zgodilo v znanstvene namene in če bi bile še tako dobro zavite in zavarovane.

Uvažanje namiznega grozdja in grozdnih pešk je dovoljeno.

Prestopki proti tem določbam se kaznujejo z globami do 300 gl. a. v.

Poljedelsko ministerstvo pa navadno dopušča na posebno prošnjo uvažanje trt iz Ogerskega v okužene kraje Avstrije, ako ni proti temu posebnih pomislekov.

Promet s tr-
tami v držav-
nih mejah.

Vsled naredbe poljedelskega ministerstva z dne 1. marca 1890 št. 34 drž. zak. je omejen promet s trtami v inozemstvu toliko, kolikor predpisuje zakon z dne 3. aprila 1875 št. 61 drž. zak. (Glej stran 163).

Že tam smo rekli, da ako se je v kaki občini uradno konstatovala trtna uš, mora izdati občinski predstojnik ali okrajno glavarstvo prepoved izvažanja trt, rastlin, rastlinskih delov in drugih stvari, ki so znane kot nositelji mrčesa. Iz tega sledi, da se sploh ne smejo izvažati iz občine, ki se je izrekla kot okužena, ni rezanice, ni bilfe, ni koli, ni gnoj i. t. d. v kako drugo občino, in sicer vse jedno, ali so stvari okužene ali ne.

Posledica te določbe je bila ta, da se niso mogle razviti v Avstriji trtnice in gotovo je ta določba kriva, da se še v najnovejšem času čuti veliko pomanjkanje kolčij in bilf.

Ako se iz kake občine ne smejo izvažati trte, ne more tudi v taki občini naravno nastati trtnica. Ker velja ta prepoved za vse okužene občine, in preči tudi neokuženim obci-

nam, ako se v njih pokaže trtna uš, tedaj je jasno, da je bilo mogoče dobiti kolčij in bilf i. t. d. za obnovenje vinogradov edino le iz vuanjih dežel in iz državnih, občinskih in društvenih trtnic.

Ker je vedno bolj primanjkovalo kolčij in so se o tem pritoževali, dovolil je zakon z dne 15. junija 1890 št. 142 drž. zak. poljedelskemu ministru, da sme delati izjeme glede prepovedi izvažanja.

Ta zakon ni imel pričakovanega vspeha. Zarad tega, ker sme oblastnija dovoliti izvažanje trt iz občine, v kateri se nahaja trtnica, ali pa se je napravil veči vinograd za kolči, ki se prodajajo, se je le malokteri podjetnik hotel odločiti za večje nasade, za ktere je treba, kakor znano, precejšnjih kapitalov. Dovoljenje, katero da oblastnija, lahko ona kedarkoli prekliče. Radi te nevarnosti ni nikdo hotel napraviti velikih trtnic.

Poljedelsko ministerstvo je naredilo vsled nujnega pozivanja v vinorejskem odseku državnega zbora in vsled resolucijskega sklepa državnega zbora en korak dalje ter je izdalo naredbu z dne 6. junija 1893 št. 100 drž. zak. S to naredbu se daja okrajnim glavarstvom pravica, da smejo prepoved izvažanja, ki se je izdala za kako okuženo občino, preklicati za izvažanje trt iz tiste občine v kako drugo občino istega politiškega okraja, to se pravi, okrajno glavarstvo je upravičeno dovoliti prostost prometa s trtami v svojem politiškem okraju.

Ako se imajo prevažati trte iz kake okužene občine v okraju v kako občino, ki leži v okraju kakega drugzega glavarstva, tedaj sme dovoliti izvažanje samo namestništvo (deželna vlada). Taka dovoljenja pa smejo dajati glavarstva in namestništva le za izvažanje iz okužene občine v drugo okuženo občino; izvažanje trt i. t. d. iz okužene občine v neokuženo pa se ne sme nikdar dovoliti.

Te izjeme smejo dovoliti politiške oblasti samo za posamezen slučaj, tedaj le za določeno pošiljatev, in to dovoljenje velja samo za bilfe in rezanice.

Taki posamezni preklici prepovedi izvažanja za določene pošiljatve so pač nekaj pomagali, ali radi te olajšave se vendar ne bodo ustanovili veliki vinogradi za rezanice in trtnice.

Ministerska naredba z dne 6. junija 1893 št. 100 drž. zak. pa dovoljuje še nekaj več, namreč da se daja posameznim osebam pravica, da smejo iz jedne občine v drugo (okuženo) občino uvažati rezanice in bilfe, dokler se jim dovoljenje ne prekliche v slučaju zlorabe, na določen ali nedoločen čas. Ako tedaj oblastnija ima posamezne osebe dovolj vredne zaupanja ter je prepričana, da ne bodo zlorabile dovoljenja in ravnale z vso previdnostjo, da se trtna uš ne zanese dalje, sme jim dovoliti, da smejo pošiljati iz (okužene) občine v drugo, okuženo občino rezanice ali bilfe, kole, gnoj, i. t. d.

Ako se je komu dalo tako dovoljenje za izvažanje, tedaj se mu naloži, da ravna z vso previdnostjo ki je potrebna pri izvažanju in razpošiljanju, da se ne zanese dalje trtna uš. To se naznani občinskemu predstojništvu občine, v kateri obstoji prepoved izvažanja.

Naredba poljedelskega ministerstva z dne 6. junija 1893 je dovolila še naslednje olajšave.

Ako kedaj meji več okuženih občin neposredno ena na drugo, ali pa če ležijo mej dvema okuženima občinoma samo take občine, v katerih se ne prideluje vino, sme dovoliti prosti promet s trtami mej tema okuženima občinama deželna politiška oblast (namestništvo ali deželna vlada), to se pravi deželna politiška oblast sme več občin, ki mejijo ena na drugo, izreči za jedno samo okuženo ozemlje, v katerem je promet s trtami prost.

Ako se imajo poslati iz okužene občine bilfe ali rezanice v neokuženo občino, se sme to zgoditi samo s privoljenjem poljedelskega ministerstva.

Promet s trtami na Niževavstrijskem

Z naredbo voditelja niževavstrijskega namestništva z dne 18. julija 1895 št. 62480 n. av. dež. zak. št. 36 so se odpravile omejitve, ki so dosedaj veljale za promet s trtami i. t. d. v politiških okrajih Baden, Hernals, Korneuburg in Oberhollabrunn, to se pravi, sedaj veljajo za promet s trtami na Niževavstrijskem isti predpisi, kakor v drugih deželah. Izrečno moramo tu konstatovati, da vsled zgoraj navedene naredbe namestništva ni postal promet s trtami na Niževavstrijskem prost, kakor marsikteri napačno mislijo, ampak da še ostanejo v veljavi prepovedi izvažanja, ki so se izdale vsled

§§. 1. in 4. zak. z dne 3. aprila 1875 (glej str. 163), in da tedaj veljajo za Niževavstrijsko gledé trtnega prometa samo one olajšave, ki so se dovolile z zakonom z dne 15. junija 1890 št. 142 drž. zak. in z ministersko naredbo z dne 6. junija 1893 št. 100 drž. zak. (glej str. 198).

Ker se dosedaj na Tirolskem še ni pokazala trtna uš, izdala se je v obrambo tirolskih vinogradov gledé trtnega prometa naredba poljedelskega ministerstva z dne 1. decembra 1890 št. 210 drž. zak. Vsled te naradbe je u v a ž a n j e bilf na Tirolsko iz ostalih dežel zastopanih v državnem zboru p r e p o v e d a n o.

Promet s tirolskimi bilfami v mejah tirolske dežele je dovoljen pod naslednjimi pogoji:

Promet s trtami na Tirolskem.

Posameznim trtorejcem, ki so znani kot zanesljivi, se sme dati dovoljenje za največ 3 leta, da smejo prodajati bilfe iz svojih vinogradov tekom 3 let na Tirolskem. To dovoljenje da namestništvo potem, ko je izrekla o tem svoje mnenje kmetijska okrajna zadruga, v ktere okraju leži dotični vinograd. Trtnica, v kterej se napravljajo bilfe, je neprenehoma pod nadzorstvom krajevne komisije za trtno uš in vsako leto enkrat jo preišče jeden odposlanec deželne šole v Št. Mihelu.

Določbe gledé uvažanja trt iz vnanih dežel na Tirolsko so iste kakor v drugih deželah.

Sploh se lahko reče gledé prometa s trtami v državi:

Sklep.

Promet je najprej omejen vsled prepovedij izvažanja, ki se izdajo v občinah, potem ko se je v njih konstatovala trtna uš.

V mejah istega politiškega okraja sme okrajno glavarstvo dovoliti v posameznih slučajih promet s trtami mej okuženimi občinami; izjemno se sme dati tako dovoljenje posameznikom, tudi dokler se ne prekliče.

Okužene sosedne občine ali take okužene občine, mej kterimi leže samo take občine, ki ne pridelujejo vina, sme izreči deželna politična oblast za eno samo okuženo ozemlje s prostim trtnim prometom.

